

Dona'm la paraula

Segurament, el llenguatge és la facultat més important que ens defineix com humans, la que ens diferencia d'altres animals i, amb sort, d'altres màquines o sistemes operatius. El nostre cervell es configura a partir del llenguatge, és mitjançant el lèxic que etiquetem les nostres percepcions i gràcies a la sintaxi que articulem les nostres emocions o sentiments.

A l'hora de conceptualitzar el llenguatge i de diferenciar-lo d'altres formes de comunicació animal, cal atendre a tres principis bàsics. En primer lloc l'arbitrarietat dels senyals lingüístics, els sons gairebé mai no provenen de la natura i això ens dona la possibilitat de parlar sobre elements abstractes. En segon lloc, el llenguatge ens permet parlar sobre altres moments temporals (passat i futur), en paraules del lingüista Jesús Tusón "gràcies al llenguatge rebem l'herència del nostre passat". I en tercer lloc, el llenguatge ens permet reflexionar sobre el propi llenguatge. En quin moment va néixer el llenguatge és complicat d'esbrinar, hipotèticament podem ubicar-lo amb les primeres migracions d'homínids ja que devien necessitar un mitjà de comunicació fiable per abandonar les seves llars i cercar nous llocs per a viure. Però del que sí que podem estar segurs és que van passar segles fins que la llengua oral es va convertir en llengua escrita. Avui reflexionarem sobre la llengua oral i sobre com treballarem aquesta competència a les nostres escoles.

La llengua oral és present a les nostres escoles des del precís instant en què s'obren les portes, quan els nens i nenes es troben amb els seus companys o mestres, el primer "bon dia"... És mitjançant la llengua oral que es conformen les relacions socials, els vincles emotius i les amistats. També és el mitjà per resoldre conflictes, esmenar malentesos i trobar les solucions als problemes de cada dia. En definitiva, la llengua oral és el vehicle per articular la vida social a

l'escola. L'oralitat està present quan es llegeix el menú diari, a les presentacions de càrrecs, durant la preparació de la fira de batxillerat o, cada any, a les eleccions al consell de govern. La llengua oral ens permet entendre el paper que desenvolupem dins de la ciutat-escola.

En paraules del mestre Pere Vergés *“parlar és una creació espiritual, és a dir, una creació del procés interior, és un fet constant que va de dins a fora, és expressió d'intuïcions i sensacions. Per tant, quan un noi/a parla (...) és necessari desvetllar-li primer aquestes sensacions internes”*. És l'expressió d'idees o sentiments un aspecte clau a l'hora d'articular com treballam la llengua oral a l'escola. La descoberta i percepció d'un mateix i del llenguatge sustenta tot el procés d'aprenentatge, des d'infantil fins al batxillerat.

La **llengua oral** ens serveix per transmetre coneixements, idees, instruccions...

El nostre enfocament educatiu, que defensa que l'alumne ha d'estar sempre al centre del procés d'aprenentatge, contempla

la importància de l'oralitat en les competències que els alumnes hauran de desenvolupar per tal d'esdevenir els homes i dones del demà. Així queda recollit a la **finalitat 4** del nostre projecte: **“Resoldre situacions comunicatives en diferents contextos mitjançant un bon domini de la comprensió i de l'expressió oral, escrita i audiovisual, amb la finalitat de participar en la societat plural i diversa del segle XXI.”** Segons l'expert en lingüística aplicada [Josep M. Castellà Lidon](#), cal tenir en compte que “la denominació llengua oral abraça un ventall ampli i divers de gèneres discursius informals i formals, dialogats i monologats, interactius i informatius, generals i especialitzats, etc.”. Aquesta heterogeneïtat de gèneres discursius implica un treball d'anàlisi per part de l'equip docent per donar resposta a les necessitats que sorgeixen durant el procés d'ensenyament aprenentatge.

D'entre els gèneres monologats, el més habitual dins de l'aula és la presentació oral. **Des de ben petits, els alumnes treballen les presentacions orals des de diversos espais educatius amb la finalitat d'explicar tota mena de temes.** És habitual que durant el temps de treball específic de matèries no lingüístiques (ciències naturals o socials, per posar-ne dos exemples), els alumnes hagin de presentar el resultat d'una recerca. De la mateixa manera, quan han d'exposar una creació artística els alumnes han d'aprendre a explicar un procés de creació o quines eren les seves intencions a l'hora de realitzar el projecte. Les presentacions orals són una eina d'anàlisi molt valuosa per millorar aspectes paralingüístics de la comunicació oral: el volum o intensitat de la veu, la velocitat i el ritme del discurs o l'adequació de l'entonació a les necessitats comunicatives. El treball amb rúbriques d'avaluació ajuda tant els professors com els alumnes a guiar una reflexió pautada sobre com hauria de ser una bona comunicació oral. Els alumnes guanyen seguretat en ells mateixos quan practiquen aquest tipus d'intervencions comunicatives i, poc a poc, desenvolupen una

competència comunicativa que els resultarà de gran utilitat en el futur.

Durant el temps de treball global, el fet que els alumnes hagin de **treballar en grup genera la necessitat d'arribar constantment a acords**. És un espai idoni per treballar els aspectes conversacionals del discurs oral. Davant la necessitat d'arribar a acords i de prendre decisions consensuades, **els alumnes aprenen a debatre sense agredir, aprenen a defensar les seves idees amb arguments i a detectar fal·làcies i falsos raonaments en les argumentacions dels altres**. És un espai que no sempre està supervisat pel docent, d'aquesta manera els alumnes guanyen autonomia i entenen la necessitat real de respectar les convencions socials de l'oralitat amb la finalitat de participar activament en la presa de decisions en un projecte.

També des de les assignatures de llengües estrangeres es practica i millora la competència d'expressió oral: activitats de conversa, exposicions orals o debats formen part del dia a dia dels nostres alumnes. De fet, és des de l'àmbit de la didàctica de les llengües estrangeres des d'on s'han dut a terme els avenços més grans en quant a l'aprenentatge de la dimensió oral del llenguatge. Parlar una llengua estrangera és un repte importantíssim per als aprenents ja que, a més d'organitzar les idees i trobar el vocabulari necessari en poc temps, quan parles en una llengua estrangera, entren en joc altres factors clau com són l'entonació i la pronúncia pròpies de cada llengua.

La llengua oral juga actualment un paper clau al futur de la comunicació i de la transmissió de la informació. Segons estimacions de la consultora CISCO, **el 82% del tràfic de continguts a internet serà en vídeo al 2021**. El canvi de paradigma, pel que fa a la difusió de la informació i el coneixement, implica, necessàriament, accions educatives que donin resposta a una nova realitat. I és que, si volem que els nostres alumnes puguin actuar com a motors de generació i

difusió d'informació, si volem donar-los eines d'interacció per participar activament en un segle XXI marcat pels entorns digitals, hem de donar rellevància a l'ensenyament de la llengua oral. **Ha de ser un compromís d'escola que els alumnes desenvolupin eines i habilitats comunicatives i hem de donar-los veu a l'aula si volem que puguin expressar les seves idees, emocions i personalitat.**